

Valsts fondēto pensiju shēma jeb 2. līmenis (2) (3/44/17)

Iepriekšējās ūzīmēs publicētā raksta nobeigums.

Dalībnieka 2. līmeņa pensijas uzskaitē

Klūstot par pensiju 2. līmeņa dalībnieku, personai atver individuālu 2. līmeņa kontu, kurā reģistrē visas dalībnieka labā veiktās iemaksas. Atšķirībā no naudas konta bankā dalībnieku pensiju kontā naudu neglabā tieši – to visu laiku iegulda peļņas gūšanas nolūkā, lai dalībniekam nodrošinātu lielāku pensiju vecumdienās.

Pēc iemaksu reģistrēšanas dalībnieka kontā attiecīgo naudas summu piecu darbdienu laikā pārskaita personas izvēlētā līdzekļu pārvaldītāja ieguldījumu plāna naudas kontā turētājbankā, savukārt personas pensiju kontā reģistrē personas pensiju kapitālam atbilstošo ieguldījumu plāna daļu skaitu. Tātad, izvēloties ieguldījumu plānu, persona par savu pensijas 2. līmeņa kapitālu ir iegādājusies ieguldījumu plāna daļas.

Kad personas kontā veic papildu iemaksas, tās automātiski pārvēršas personas izvēlētā ieguldījumu plāna daļas. Ieguldījumu plāna daļas vērtība mainās atkarībā no tā darbības rezultātiem. Pamatojoties uz informāciju par ieguldījumu plāna vienas daļas vērtību konkrētajā dienā, var aprēķināt katras personas tobrīd uzkrāto pensijas 2. līmeņa kapitālu.

Tātad personas pensiju kontā glabājas tās izvēlētā ieguldījumu plāna daļas, un, ja persona vēlas uzzināt savas uzkrātās pensijas apmēru, tai piederošo ieguldījumu plānu daļu skaitu jāreizina ar ieguldījumu plānu daļas vērtību. Ieguldījumu plānu daļas ikdienas vērtību līdzekļu pārvaldītāji aprēķina un publicē katru dienu www.manapensija.lv sadalījumā 2. pensijas līmenis/Aktuālie dati.

Vienotajā valsts un pašvaldību pakalpojumu portālā www.latvija.lv pensiju 2. līmeņa dalībniekiem ir pieejami šādi VSAA e-pakalpojumi:

- Informācija par valsts fondēto pensiju shēmas dalībnieka reģistrāciju un ieguldījumu plāna izvēli – šeit var noskaidrot laiku, kad uzsākta dalība pensiju 2. līmenī, un redzēt savu līdzekļu pārvaldītāju un ieguldījumu plānu izmaiņu vēsturi;
- Informācija par valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāja un ieguldījumu plāna maiņu – šeit var iegūt informāciju par pēdējo veikto līdzekļu pārvaldītāja un ieguldījumu plāna maiņu;
- Valsts fondēto pensiju shēmas dalībnieka konta izraksts – šeit iegūstami dati par uzkrāto pensiju 2. līmeņa kapitālu gan pēdējā gada laikā, gan jebkurā citā iepriekšējā periodā.

Lai pensiju 2. līmenī ieguldītie līdzekļi netiktu pakļauti riskam, tos tur atsevišķi no turētājbankas aktīviem. Līdz ar to turētājbankas maksātnespējas gadījumā vai arī līdzekļu pārvaldītāja licences anulēšanas vai bankrota gadījumā ieguldītā nauda neiet zudībā. Pensijas kapitāla drošību uzrauga arī Finanšu un kapitāla tirgus komisija un Latvijas centrālais depozitārijs. Līdzekļu pārvaldītājam ir regulāri jāsniedz atskaites VSAA, kura saņemto informāciju par līdzekļu pārvaldītāja darbībām un ieguldījumu plāna rezultātiem paziņo 2. līmeņa dalībniekam. Šādi arī pati persona var kontrolēt sava kapitāla drošību.

Kā var izmantot pensiju 2. līmeņa kapitālu?

Sasniedzot pensionēšanās vecumu, personai ir divi rīcības varianti.

Viens variants ir pievienot šo summu 1. līmenī uzkrātajam un saņemt vienu valsts pensiju.

Otrs variants ir iegādāties mūža pensijas apdrošināšanas polisi apdrošināšanas sabiedrībā, kas šādas polises piedāvā. Šajā gadījumā ir iespēja norādīt labuma guvēju – tas var būt gan laulātais un bērni, gan jebkura cita persona. Labuma gūšanas periodam ir 20 gadu ierobežojums. Šajā gadījumā 2. līmenī uzkrātie līdzekļi vairs netiks automātiski ieskaitīti valsts budžetā, bet gan izmaksāti kā mantojums.

Līguma darbības laikā pensionārs var mainīt labuma guvēju un –

- izvēlēties ne vairāk kā trīs pensijas izmaksas posmus, kuru laikā tiks noteikts dažāds pensijas apmērs;
- izvēlēties, cik bieži saņemt pensiju – reizi mēnesī, ceturksnī, pusgadā vai gadā;
- atlikt pensijas izmaksu uzsākšanu uz laiku līdz desmit gadiem.

Brīvprātīgie 2. līmeņa dalībnieki sasniedza pilnu pensijas vecumu 2013. gadā.

Kā pieteikties mūža pensijas saņemšanai?

Lai saņemtu mūža pensiju, pensionējoties ir –

- jāvēršas VSAA un jāaizpilda iesniegums, norādot vēlmi saņemt mūža pensijas apdrošināšanu;
- jāiepazīstas ar mūža pensijas apdrošināšanas piedāvājumiem un jāizvēlas piemērotākais dzīvības apdrošinātājs;
- jānoslēdz mūža pensijas apdrošināšanas līgums ar izvēlēto dzīvības apdrošinātāju.

Svarīgi atcerēties, ka 15 dienu laikā no līguma parakstīšanas brīža no tā var atteikties vai mainīt tā nosacījumus. Tādā gadījumā pensiju 2. līmeņa kapitāls tiks pievienots 1. līmeņa kapitālam. Ar 16. dienu līgums būs stājies spēkā, un to vairs nebūs iespējams izbeigt.

Apdrošinātāju pakalpojumi

Pašlaik mūža pensijas apdrošināšanas polisi piedāvā iegādāties trīs sabiedrības:

- SEB Dzīvības apdrošināšanas sabiedrība AAS;
- ERGO Life Insurance SE Latvijas filiāle;
- Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle.

Apdrošinātāji ir noteikuši minimālo uzkrātā kapitāla apmēru, kas nepieciešams mūža pensijas apdrošināšanas līguma noslēgšanai. Minimālais kapitāla apmērs dažādiem apdrošinātājiem ir atšķirīgs.

Ja persona nomirst, nesasniedzot pensijas vecumu, tās pensijas kapitālu pārskaita sociālās apdrošināšanas budžetā, un to nem vērā, aprēķinot apgādnieka zaudējuma pensiju personām, kas bijušas pensiju shēmas dalībnieka apgādībā (bērni un citi apgādājamie).

Katra persona ir atbildīga par savu uzkrāto pensijas 2. līmeņa kapitālu. Kontā uzkrātās naudas daudzumu ietekmē –

- algas lielums,
- iemaksu apjoms pensiju 2. līmenī,
- dalības ilgums pensiju 2. līmenī,
- peļņa, kas atkarīga no personas izvēlētā valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāja un ieguldījumu plāna.

Pašlaik Latvijā ir 11 aktīvie plāni, 4 sabalansētie plāni un 8 konservatīvie plāni. Šogad ir reģistrēti divi jauni aktīvie plāni.

Saeima izskata Valsts fondēto pensiju likuma grozījumus, un šobrīd tiek veiktas aktīvas darbības, lai panāktu normas ieviešanu par pensiju 2. līmeņa kapitāla mantošanu gadījumos, kad dalībnieks nomirst, nesasniedzis pensijas vecumu.